Minister
Klimatu i Środowiska

DFE-WZ.503.1.2026.KL
4153092.16849424.13695984
Warszawa, 14-01-2026

Dotyczy: udzielenia odpowiedzi na oświadczenie senatorskie Pana Wadima Tyszkiewicza, znak BPS/043-48-1270/25.
Temat: możliwości wsparcia termomodernizacji obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

Pani
Magdalena Biejat
Wicemarszałek Senatu RP
Kancelaria Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w związku z przekazanym oświadczeniem senatorskim, poniżej przedstawiam odpowiedź w zakresie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska.

Dziękuję za przekazane oświadczenie Pana Senatora oraz zainteresowanie wsparciem modernizacji energetycznej zabytków. Informuję, że dofinansowanie inwestycji ze środków UE w ww. obszarze zostało uwzględnione przede wszystkim w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (dalej: FEnIKS), Priorytet I *Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności*, działanie 1.1 *Efektywność energetyczna*.

W przypadku realizacji projektów termomodernizacyjnych ze środków UE kluczowe jest szybkie i efektywne wykorzystanie dostępnej alokacji, przy jednoczesnym osiągnięciu jak najlepszych rezultatów w zakresie poprawy efektywności energetycznej, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii.

Mając na uwadze specyfikę realizacji inwestycji budowlanych w obiektach zabytkowych, należy wskazać, że osiąganie ww. celów na ten zakres jest utrudnione. Mimo wszystko, dostrzegam znaczenie poprawy efektywności energetycznej obiektów zabytkowych – zarówno z perspektywy ochrony dziedzictwa kulturowego, jak i realizacji polityki klimatycznej państwa. Dlatego, wychodząc naprzeciw potrzebom właścicieli zabytkowych obiektów użyteczności publicznej, w lutym 2024 r. ogłoszony został przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW) w ramach FEnIKS — specjalny konkurs[1] przeznaczony właśnie dla tej kategorii budynków. Efektem naboru wniosków o dofinansowanie jest **46** umów o dofinansowanie na łączną kwotę

[1] Nabór nr FENX.01.01-IW.01-001/24, działanie FENX.01.01 Efektywność energetyczna,
Typ projektu: Poprawa efektywności energetycznej w zabytkowych budynkach użyteczności publicznej (wraz z instalacją OZE).

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
Działamy zgodnie z EMAS - zarządzając instytucją, dbamy o środowisko

przekraczającą **550 mln zł wsparcia UE**, na realizację kompleksowych działań termomodernizacyjnych w budynkach zabytkowych.

Ponadto, w lipcu 2024 r. NFOŚiGW ogłosił kolejny nabór[2] obejmujący projekty dotyczące budynków zabytkowych oraz niezabytkowych/mieszanych. W przypadku budynków zabytkowych uprawnionymi wnioskodawcami były państwowe jednostki budżetowe, szkoły wyższe oraz administracja rządowa i jej jednostki (w tym szpitale i przychodnie), natomiast w przypadku budynków niezabytkowych i mieszanych – wyłącznie państwowe jednostki budżetowe. Przy przewidzianej alokacji w wysokości **500 mln zł** dwukrotne jej przekroczenie jednoznacznie potwierdza bardzo wysokie zainteresowanie wsparciem w obszarze poprawy efektywności energetycznej. Na obecnym etapie podpisano **42** umowy o dofinansowanie, na łączną kwotę wsparcia ze środków UE przekraczającą **496 mln zł.**

Dodatkowo, prowadzony był nabór na termomodernizację szkół w rama Krajowego Planu Odbudowy i Funduszu Modernizacyjnego, gdzie do wsparcia kwalifikowały się również zabytki. W naborze wykorzystano **całą dostępną alokację** w wysokości ponad **1,7 mld zł**. Budżet inwestycji B1.1.3 został rozdysponowany w całości na bezzwrotne formy dofinansowania.

Poniżej przedstawiam syntetyczne informacje w odniesieniu do poruszonych zagadnień:

Ad. 1. Plany kolejnych naborów dedykowanych termomodernizacji obiektów zabytkowych

Ze względu na duże zainteresowanie ubiegłorocznymi naborami dla budynków użyteczności publicznej, które wykorzystały większość dostępnych środków, rozważane będzie ogłoszenie w tym roku nowego naboru w programie FEnIKS. Nabór będzie możliwy, jeśli pojawią się dodatkowe środki.

Ad. 2. Zakres prac kwalifikowanych oraz uelastycznienie katalogu działań

Standardowy zakres prac kwalifikowanych w programie FEnIKS obejmuje m.in.:

- termomodernizację przegród budowlanych (ściany, dachy, stropy),
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w wariantach zgodnych z wymogami konserwatorskimi,
- instalację odnawialnych źródeł energii (np. pompy ciepła, magazyny energii, instalacje fotowoltaiczne – w zakresie dopuszczonym przez konserwatora),
- modernizację systemów wentylacji i odzysku ciepła,
- wdrożenie systemów zarządzania energią (BMS) oraz energooszczędnego oświetlenia.

W naborze dedykowanym obiektom zabytkowym, dzięki staraniom strony polskiej w trakcie negocjacji zapisów programu FEnIKS z Komisja Europejską, odstąpiono od minimalnego progu **30% oszczędności energii** jako warunku formalnego. Zamiast tego zastosowano preferencyjny system oceny, który uwzględniał ograniczenia konserwatorskie i przyznawał punkty proporcjonalnie do uzyskanej redukcji zużycia energii. Dzięki temu projekty dotyczące budynków zabytkowych mogły konkurować na równych zasadach z

[2] Nabór nr FENX.01.01-IW.01-004/24, działanie FENX.01.01 Efektywność energetyczna, Typ projektu: Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej (wraz z instalacją OZE):
w budynkach zabytkowych (projekty realizowane przez państwowe jednostki budżetowe i podmioty nie stanowiące państwowych jednostek budżetowych) oraz w budynkach niezabytkowych i mieszanych (projekty realizowane tylko przez państwowe jednostki budżetowe).

projektami dotyczącymi budynków niezabytkowych, przy jednoczesnym zachowaniu wartości historycznych.

Ad. 3. Wkład własny i preferencje

W ramach naboru realizowanego w programie FEnIKS dla budynków użyteczności publicznej, w tym obiektów zabytkowych, wartość dofinansowania ze środków UE wynosi **85%** kosztów kwalifikowanych. Są to standardowe warunki i progi określone w dokumentacji programu FEnIKS, dla wsparcia podmiotów publicznych w I osi priorytetowej FENIKS.

Ad. 4. Koordynacja pomiędzy MKiŚ/NFOŚiGW a Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego i wojewódzkimi urzędami ochrony zabytków

W ramach naborów realizowanych przez MKiŚ i NFOŚiGW zastosowano mechanizm weryfikacji statusu obiektu zabytkowego już na etapie składania wniosku. Wnioskodawca był zobowiązany do złożenia załącznika potwierdzającego, czy budynek jest wpisany do rejestru zabytków lub ujęty w ewidencji zabytków. Na podstawie tych informacji oceniano kwalifikowalność projektu oraz zasadność udziału w naborze dedykowanym obiektom zabytkowym.

Ad. 5. Kwalifikowalność obiektów zabytkowych w przyszłych naborach

Jeżeli chodzi o prace programowe dotyczące okresu wdrażania po 2027 roku, informuję, że znajdują się one na etapie przygotowywania ramowych przepisów Komisji Europejskiej dotyczących zasad programowania i wdrażania środków UE. Niemniej jednak, mając na względzie dalszy potencjał projektowy w zakresie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej – w tym zabytkowych, MKiŚ będzie rekomendowało uwzględnienie takiego wsparcia w kolejnej perspektywie finansowej.

Ad. 6. Działania adresowane do właścicieli prywatnych obiektów zabytkowych

Program FEnIKS w ramach Działania 1.1 „Efektywność energetyczna" jest ukierunkowany na realizację przedsięwzięć w budynkach użyteczności publicznej. Oznacza to, że wsparcie w ramach tego działania **nie obejmuje** właścicieli prywatnych obiektów zabytkowych.

Jednocześnie, w ramach programu „Czyste Powietrze" osoby fizyczne mogą uzyskać dotację na termomodernizację budynków, które nie należą do sektora finansów publicznych, tj. domy prywatne. Natomiast dla przedsiębiorców oraz spółdzielni mieszkaniowych formą wsparcia są instrumenty finansowe. Takie rozwiązania zapewniają możliwość realizacji działań modernizacyjnych w szerokim katalogu obiektów i przez różne grupy beneficjentów. Szczegółowe informacje znajdują się na stronach: www.czystepowietrze.gov.pl oraz www.nfosigw.gov.pl.

Ad. 7. Informacja statystyczna dotycząca projektów

MKiŚ nie prowadzi odrębnych statystyk w zakresie rozróżnienia obiektów wpisanych do rejestru zabytków, innych form ochrony (np. ewidencja zabytków) ani podziału dofinansowań pomiędzy własność publiczną i prywatną. Zgodnie z wymogami naboru konkursowego dotyczącego wyłącznie zabytków, pn. „Poprawa efektywności energetycznej w zabytkowych budynkach użyteczności publicznej (wraz z instalacją OZE)", nr FENX.01.01-IW.01-001/24 oraz zasadami programu FEnIKS, budynek kwalifikowany jako obiekt zabytkowy musi być wpisany do rejestru zabytków. Ponadto, wpis do rejestru jest formalnym warunkiem uzyskania dofinansowania — według Ustawy o ochronie

zabytków[3] – w przeciwnym razie obiekt nie jest traktowany jako zabytek w rozumieniu przepisów i nie może korzystać z dedykowanego wsparcia.

Z wyrazami szacunku,

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM.

[3] USTAWA z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.